

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

СУД (ГОЛЕМ СУДСКИ СОВЕТ)

СЛУЧАЈ GOODWIN против ОБЕДИНЕТОТО КРАЛСТВО

(Жалба бр. 17488/90)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

27 март 1996

Во случајот Goodwin против Обединетото Кралство¹,

Европскиот суд за човекови права, заседавајќи, согласно Правилото 51 од Правилата на судот А², како Голем судски совет составен од следниве судии:

- Г. R. RYSSDAL, *Претседател*,
- Г. R. BERNHARDT,
- Г. THÓR VILHJÁLMSOON,
- Г. F. MATSCHER,
- Г. B. WALSH,
- Г. C. RUSSO,
- Г. A. SPIELMANN,
- Г. J. DE MEYER,
- Г. N. VALTICOS,
- Г-ѓа E. PALM,
- Г. F. BIGI,
- Сер JOHN FREELAND,
- Г. A.B. BAKA,
- Г. D. GOTCHEV,
- Г. B. REPIK,
- Г. P. JAMBREK,
- Г. P. KURIS,

¹ . Бројот на случајот е 16/1994/463/544. Првата бројка е местото на случајот на списокот на случаи проследени до Судот во соодветната година (втората бројка). Последните два броја ги означуваат местото на случајот на списокот на случаи проследени до Судот од неговото создавање и на списокот на соодветни жалби за покренување постапка поднесени до Комисијата.

² Правилата А се применуваат на сите случаи кои се проследени до Судот пред влегувањето во сила на Протоколот бр. 9 (П9) и потоа само на случаите кои се однесуваат на Државите кои не се обврзани со тој Протокол (П9). Тие кореспондираат со Правилата кои стапија на сила на 1 јануари 1983 година со неколкуте последователни измени.

Г. U. LOHMUS,

и од г. Н. PETZOLD, *секретар*, и г. Р.Ј. MAHONEY, *заменик секретар*,

Расправајќи на затворена седница на 30 септември 1995 година и 22 февруари 1996,

Ја донесе следнава пресуда, усвоена на последно споменатиот датум:

ПОСТАПКА

1. Случајот беше проследен до Судот од страна на Европската комисија за човекови права („Комисијата“) на 20 мај 1994 година, во рамките на тримесечниот период предвиден со Член 32, став 1 (член 32-1) и Член 47 (член 47) од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“). Постапката е иницирана со жалбата (бр. 17488/90) против Обединетото Кралство на Велика Британија и Северна Ирска поднесена до Комисијата според Член 25 (член 25) од страна на г. William Goodwin, британски државјанин, на 27 септември 1990 година.

Комисијата во барањето се повика на Членовите 44 и 48 (чл. 44, чл. 48) и на декларацијата со која Обединетото Кралство ја признава задолжителната надлежност на Судот (Член 46) (чл. 46). Предмет на барањето беше донесување на одлука во однос на тоа дали фактите на случајот обелоденуваат прекршување од страна на тужената Држава на нејзините обврски според Член 10 (чл.10) од Конвенцијата.

2. Како одговор на истрагата спроведена во согласност со Правилото 33 став 3 (г) од Правилата на судот А, жалителот

изјави дека сака да учествува во постапката и ги назначи адвокатите кои ќе го застапуваат (Правило 30).

3. Судскиот совет кој требаше да се формира ги вклучи, *ex officio*, Сер John Freeland, избран судија од британска националност (Член 43 од Конвенцијата) (член 43) и г. R. Ryssdal, Претседател на Судот (Правило 21 став 3 (б)). На 28 мај 1994 година, во присуство на Секретарот, Претседателот ги извлече со ждрепка имињата на останатите седум члена, имено г. Thór Vilhjálmsson, г. B. Walsh, г. C. Russo, г. J. De Meyer, г-ѓа E. Palm, г. A.V. Baka и г. B. Repik (Член 43 *in fine* на Конвенцијата и Правилото 21 став 4) (чл. 43).

4. Како Претседател на Судскиот совет (Правило 21 став 5), г. Ryssdal, делувајќи преку Секретарот, ги консултираше Агентот на Владата на Обединетото Кралство („Владата“), адвокатите на жалителот и Делегатот на Комисијата за организирањето на постапката (Правило 37 став 1 и 38). Согласно налозите добиени по консултациите, Секретарот ги прими поднесокот на Владата на 3 февруари 1995 година и поднесокот на жалителот на 1 март. На 19 април 1995 година, Секретарот на Комисијата укажа дека Делегатот не сака да одговори на писмено.

На различни датуми помеѓу 12 април и 7 септември 1995 година, Секретарот доби од Владата и жалителот забелешки на неговото барање според Член 50 (чл. 50).

5. На 24 февруари 1995 година Претседателот, откако се консултираше со Судскиот совет, им дозволи на Article 19 и Interights, две невладини организации за човекови права со седиште во Лондон, да поднесат забелешки за националното право во областа за која станува збор во конкретниот случај, како што е применливо во некои земји (Правило 37 став 2). Нивните коментари беа поднесени на 10 март 1995 година.

6. Во согласност со одлуката на Претседателот, јавното рочиште се одржа во зградата на Судот за човекови права, Стразбур, на 24 април, 1995 година. Судот претходно одржа подготвителен состанок.

Пред Судот се појавија

(а) во име на Владата

Г. I. CHRISTIE, Министерство за надворешни работи и
Комонвелтот, *Агент,*
Г. M. BAKER, QC, *Правен застапник,*
Г. M. COLLON, Министерство на Лордот канцелар, *Советник;*

(б) во име на Комисијата

Г-ѓа G.H. THUNE, *Делегат;*

(в) во име на жалителот

Г. G. ROBERTSON QC, *Правен застапник,*
Г. G. BINDMAN, адвокат,
Г. R.D. SACK, адвокат,
Г-ѓа A.K. HILKER, адвокат,
Г-ѓа MOORE, адвокат
Г. J. MORTIMER QC, *Советници.*

Советот ги слушна обраќањата на г-ѓа Thune, г. Robertson и г. Baker и одговорите на прашање поставено посебно од еден од неговите членови.

7. По расправите од 27 април 1995 година, Судскиот совет реши да ја препушти надлежноста веднаш во корист на Големиот судски совет (Правило 51 став 1).

8. Големиот судски совет кој требаше да се формира ги вклучи, ех officio, г. Ryssdal, Претседател на Судот, г. R. Bernhardt, Потпретседател на Судот, и останатите членови на Судскиот совет кои ја препуштија надлежноста (Правило 51 став

2 (а) и (б)). На 5 мај 1995 година, во присуство на Секретарот, Претседателот ги извлече со ждрепка имињата на деветте дополнителни судии кои беа повикани за да го комплетираат Големиот судски совет, имено г. F. Matscher, г. A. Spielmann, г. N. Valticos, г. R. Pekkanen, г. F. Bigi, г. D. Gotchev, г. P. Jambrek, г. P. Kuris и г. U. Lohmus (Правило 51 став 2 (в)). Г. Pekkanen подоцна се повлече, неможејќи да учествува во понатамошното разгледување на случајот (Правило 24 став 1, во врска со Правило 51 став 6).

9. Обрнувајќи им внимание на мислењата на Агентот на Владата, Делегатот на Комисијата и жалителот, Големиот судски совет реши на 4 септември 1995 година дека не е неопходно да се одржува дополнително рочиште по препуштањето на надлежноста од страна на Судскиот совет (Правила 26 и 38, земени заедно со Правилото 51 став 6).

ШТО СЕ ОДНЕСУВА ДО ФАКТИТЕ

I. ПОСЕБНИ ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

10. Г. William Goodwin, британски државјанин, е новинар и живее во Лондон.

11. На 3 август 1989 година, жалителот станал дел од персоналот на The Engineer, кој го објавуваат Morgan-Grampian (Издавачи) Ltd („издавачите“), како новинар – приправник. Тој бил вработен од страна на Morgan Grampian PLC („работодавач“).

На 2 ноември 1989 година, на жалителот му телефонираше лице, кое, според жалителот, и порано му обезбедувало

информации за активностите на разни компании. Изворот му дал информации за Tetra Ltd („Тетра“) за тоа дека компанијата била во процес на подигање на заем во износ од 5 милиони британски фунти и дека имала финансиски проблеми како резултат на очекувана загуба од 2,1 милиони британски фунти за 1989 година на обрт од 20,3 милиони британски фунти. Информацијата била небарана и не била дадена за возврат на некакво плаќање. Таа била обезбедена на основа која не се припишува на ништо особено. Жалителот тврдеше дека немал никаква причина да верува дека информацијата потекнува од украден или доверлив документ. На 6 и 7 ноември 1989 година, со намера да напише статија за Тетра, тој телефонираше во компанијата за да ги провери фактите и да ги побара нејзините коментари за информацијата.

Информацијата потекнувала од нацрт на доверливиот корпоративен план на Тетра. На 1 ноември 1989 година, постоеле осум примероци на број од последниот нацрт. Пет од нив ги поседувале вработени лица во Тетра на високи позиции, еден нејзините сметководители, еден банката и еден надворешен консултант. Сите примероци биле во папки - регистратори и биле обележани со „Строго доверливо“. Папката на сметководителите последно била видена во околу 15 часот на 1 ноември во просторија која тие ја користеле во службените простории на Тетра. Просторијата била оставена без надзор помеѓу 15 и 16 часот и во тој период, папката исчезнала.

А. Судски налог и наредби за обелоденување на изворите и документите

12. На 7 ноември 1989 година, г. Justice Hoffmann од Високиот суд на правдата (Канцелариското одделение) ја одобрил жалбата од страна на Тетра со истиот датум за *ex parte* времен судски налог со кој им се забранува на издавачите на *The Engineer* да објават какви било информации кои произлегуваат од корпоративниот план. Компанијата ги информирала сите национални дневни весници и соодветните списанија за судскиот налог на 16 ноември.

13. Во писмена изјава до Високиот суд од 8 ноември 1989 година, Тетра навеле дека доколку во јавноста се објави планот, тоа би можело да резултира во целосна загуба на довербата во компанијата од страна на нејзините актуелни и потенцијални доверители, нејзините клиенти, а особено нејзините снабдувачи, ризикувајќи загуба на нарачките и одбивање компанијата да биде снабдувана со стоки и услуги. Тоа неизбежно би довело до проблеми во преговорите за рефинансирање на Тетра. Доколку компанијата отиде во ликвидација, околу четири стотини лица би станале технолошки вишок.

14. На 14 ноември 1989 година, г. Justice Hoffmann, по жалба на Тетра, им наредил на издавачите, според дел 10 од Законот за почитување на судот од 1981 („Закон од 1981“; види став 20 подолу), да ги обелоденат до 15 часот на 15 ноември белешките на жалителот од горенаведениот телефонски разговор идентификувајќи го неговиот извор. На вториот датум, откако издавачите не ја исполниле наредбата, г. Justice Hoffmann ѝ дозволил на Тетра да ги приклучи работодавачот на жалителот и

самиот жалител во постапката и им дал на тужените рок до 15 часот следниот ден да ги покажат белешките.

На 17 ноември 1989 година, Високиот суд донел дополнителна наредба според која жалителот треба да ги прикаже сите лица кои го добиле планот или информациите произлезени од него без овластување и таквите лица треба да ги предадат сите примероци од планот кои ги поседуваат. Потоа предлогот бил одложен со цел жалителот да му сврти внимание за оваа наредба на неговиот извор. Сепак, жалителот одбил да го стори тоа.

15. На 22 ноември 1989 година, г. Justice Hoffmann му наредил на жалителот да ги обелодени до 15 часот на 23 ноември неговите белешки поради тоа што тоа било неопходно „во интересите на правдата“, во рамките на значењето од дел 10 од Законот од 1981 година (види став 20 подолу), за да се обелодени идентитетот на изворот со цел да ѝ овозможи на Тетра да поведе постапка против изворот за поврат на документот, да добие судски налог за спречување на понатамошно објавување или да побара обесштетување за трошоците на кои била изложена. Судијата заклучи:

"Постојат силни *prima facie* докази дека претрпела сериозна штета со кражбата на нејзиното доверливо досие. Постојат слични докази дека би претрпела сериозна комерцијална штета од објавувањето на информациите во досието во блиска иднина. Вистина е дека изворот можеби не е лицето кое го украдо досието. Можеби ја добило информацијата од друго лице, иако ова е помалку веројатно. Сепак, во секој случај, тоа се обидува да обезбеди штетно објавување на информација за која морало да знае дека е чувствителна и доверлива. Според обвинетиот, откако му ја дал информацијата, тој повторно му телефонираше по неколку дена за да праша како напредува статијата. Тужителот сака да покрене постапка против изворот за поврат на

документот, судски налог против понатамошно објавување и обесштетување за трошоците на кои бил изложен. Но, не може да добие ниту еден од овие правни лекови бидејќи не знае кого да тужи. Во околностите на овој случај, во кој е итно потребен правен лек против изворот, сметам дека е потребно обелоденување во интересите на правдата.

... Не постои сомнеж за доказот дека обвинетиот е невин примател на информацијата, но случајот NorwichPharmasal покажува дека тоа не е важно. Прашањето дали тој стана вмешан во престапот...

Обвинетиот даде писмена изјава под заклетва изразувајќи го ставот дека заради јавниот интерес потребно е објавување на доверливите комерцијални информации на тужителот. Правниот застапник на обвинетиот вели дека претходно објавените резултати на тужителот го прикажале како успешна компанија која се шири и според тоа, јавноста има право да знае дека сега се соочува со проблеми. Го одбивам овој поднесок. Нема ништо што наведува дека информациите во нацрт деловниот план фалсификуваат што било што претходно било јавно прикажано или дека тужителот имал каква било обврска, дали законска или според комерцијалниот морал, да им даде на располагање информации на клиентите, снабдувачите и конкурентите. Напротив, ми се чини дека бизнисот нема да можел да функционира соодветно, доколку таквите информации не се задржани како доверливи“.

16. На истиот датум, Апелациониот суд ја одби жалбата од жалителот за времена суспензија на извршувањето на наредбата на Високиот суд, но замени наредба со која се бара жалителот или да ѝ ги обелодени своите белешки на Тетра или да му ги достави на Апелациониот суд во запечатен плик придружени со писмена изјава. Жалителот не ја почитуваше оваа наредба.

Б. Жалби до Апелациониот суд и до Домот на Лордовите

17. На 23 ноември 1923 година, жалителот поднесе жалба до Апелациониот суд на наредбата на г. Justice Hoffmann од 22 ноември 1989 година. Неговите аргументи беа дека обелоденувањето на неговите белешки не е „неопходно во интересите на правдата“ со значењето од дел 10 од Законот од 1981 година; јавниот интерес од објавувањето го надминал интересот од зачувување на доверливоста; и бидејќи не помогнал во никакво прекршување на довербата, налогот за обелоденување против него бил неважечки.

Апелациониот суд ја одби жалбата на 12 декември 1989 година. Лорд Donaldson утврди:

„Постоењето на некој со пристап до високо доверливи информации кои им припаѓаат на тужителите кој бил подготвен да ги прекрши неговите обврски за доверливост на овој начин претставувало постојана опасност за тужителите која можела да се елиминира само со откривање на неговиот идентитет. Судските налози, без сомнеж би биле ефективни во спречување на објавувањето во медиумите, но тие секако нема ефективно да го спречат објавувањето пред клиентите и конкурентите на тужителите.

...

... Јас не сум за тоа во пресуда дадена во отворен суд да се даде детално објаснување за тоа зошто ова е случај во кој, доколку биле познати целосните факти и судовите требале да кажат дека на тужителите не можеле да им обезбедат помош, тогаш, сметам, би имало значително намалување на јавната доверба во вршењето на судската функција генерално. Доволно е ако се каже дека тужителите се еден од, и веројатно самиот лидер во нивната многу важна област, што јас намерно не ја идентификувам, со национални и меѓународни клиенти и конкуренти. Тие се соочени со ситуација која е делумно резултат на нивниот сопствен успех. Тие достигнале точка во која тие треба да се

рефинансираат и прошират или да пропаднат со загубата не само на пари, туку и на значителен број на работни места. Ова не е ситуација во која судот треба да биде или на него да се гледа како на немоќен во отсуство на убедливи причини. Тужителите продолжуваат со нивните разговори за рефинасирање кои биле загрозени од изворот (или од изворот на изворот) што отчукува под нив како временска бомба. *Prima facie* тие имаат право на помош во неговата идентификација, локација и дезактивирање.

Дека би требал да заклучам дека обелоденувањето на изворот на г. Goodwin's е неопходно во интересите на правдата не е детерминативно за оваа жалба. Сепак, тоа значи дека треба да извршам анализа со спротивставување на аргументите. Од една страна постои интерес на општата јавност за зачувување на доверливоста на новинарските извори, што е причина за донесување на дел 10. Од друга страна е, според мое мислење, конкретниот случај во кој е неопходно обелоденување поради општите интереси на вршењето на судската функција. Доколку овие два фактора стојат одвоено, тоа би го имплицирало случајот со кој се наредува обелоденување, затоа што парламентарната интенција мора да биде дека, доколку се еднакви другите нешта, неопходноста за обелоденување врз основа на која била од четирите основи, би преовладувала. Доколку е поинаку, не би имало поента во постоењето на овие влезови.

Но другите работи не би биле еднакви доколку, според конкретните факти на случајот, постоела некоја дополнителна причина за задржување на доверливоста на новинарскиот извор. Би можело, на пример, да е случај информацијата да го обелоденува она, што според авторитетите, необично се нарекува „грешност“. Или тужителите би можеле да се јавна компанија чии акционери неправедно не добиле информации витални за донесување на сензибилна одлука од нивна страна за тоа дали да ги продадат или не нивните акции. Ваквата карактеристика би го поткопала јавниот интерес за задржување на доверливоста на истечената информација и соодветно, би го зајакнала јавниот интерес за задржување на доверливоста на новинарските извори. Еднакво, за конкретните факти, како оној дека идентификација на

изворот е неопходна за поддршка или одбивање на одбраната на алиби во сериозно кривично судење, неопходноста за обелоденување „во интересите на правдата“ би можела да биде зајакната и да премине преку прагот на законскиот влез барајќи некоја широко зголемена потреба за заштита на изворот доколку требала да добие противтежа. Штом [тужителите] можат да поминат низ влезот, стапува на сцена анализата со спротивставување на аргументите.

Според фактите на овој случај, нема ништо што да се додаде на која било страна од равенката. Задоволен е тестот за потребите на правдата, но не преобилно. Интересот на општата јавност за задржување на доверливоста на новинарските текстови постои, но фактите на овој случај апсолутно ништо не додаваат во однос на него. Не е покажана никаква „грешност“. Нема акционери не оставени во темнина. Всушност, јавноста нема легитимен интерес во работата на тужителите кои, иако корпоративни според формата, вистински треба да се категоризираат како приватни индивидуални лица. Ова во реалноста е дело на целосно неоправдано навлегување во приватноста.

Според тоа, јас сум оставен без никаков сомнеж дека, и покрај општата потреба за заштита на новинарските извори, ова е случај во кој рамнотежата е во корист на обелоденувањето. Јас би ги отфрлил жалбите на компаниите. Не гледам никаква причина во правдата да се постапи на друг начин во однос на жалбите на г. Goodwin."

Лорд McCowan наведе дека жалителот мора да бил „зачудувачки наивен“ доколку не се сетил дека изворот бил виновен најмалку за прекршување на довербата.

Апелациониот суд му дозволи на жалителот жалба до Домот на Лордовите.

18. Домот на Лордовите ја потврди одлуката на Апелациониот суд на 4 април 1990 година, применувајќи го принципот изложен од страна на Лорд Reid во Norwich Pharmacal Co. против Комесарите за царини и акцизи [1974] Апелациони случаи 133, претходен водечки случај:

„доколку без негова вина, едно лице се вмеша во прекршочни дејствија на други за го помогне нивниот прекршок, тоа може да не сноси лична одговорност но има обврска да му помогне лицето кон кое е сторен прекршокот со давање на целосни информации и обелоденување на идентитетот на сторителите.“

Лорд Bridge, во првиот од петте посебни говори одржани во случајот на жалителот, истакна дека со примената на дел 10 било неопходно да се изврши анализа со спротивставување на аргументите помеѓу потребата да се заштитат изворите и, *inter alia*, „интересите на правдата“. Тој се повика на голем број други случаи поврзани со тоа како треба да се изврши анализа со спротивставување на аргументите (особено Државниот секретар за одбрана против весниците Гардијан Ltd [1985] Апелационен случај 339) и продолжи:

„... прашањето дали е неопходно обелоденување во интерес на правдата покренува потешок проблем во одмерување на еден јавен интерес наспроти друг. Прашањето кое произлегува според овој дел од дел 10 претходно не било претставено пред Домот на Вашето лордство за одлучување. Во разгледувањето на делот генерално Лорд Diplock изјави во Државниот секретар за одбрана против Весниците Гардијан Ltd [1985] Апелациони случаи 339,350:

„Исклучоците не содржат повикување на „јавниот интерес“ генерално и јас би додал, дека според мене, изразот „правда“, чии интереси имаат право на заштита, не се користи во општа смисла како антоним на „неправда“, туку во техничка смисла на вршењето на судската функција во тек на правна постапка во суд на законот, или, поради проширена дефиниција на „суд“ во дел 19 од Законот од 1981 година пред трибунал или тело кое ја спроведува судската власт на државата“.

Целосно се согласувам со првата половина на оваа авторитативна изјава. Да се толкува „правдата“ како антоним на „неправдата“ во дел 10 би било далеку премногу широко. Но, да се ограничи на „техничката смисла на вршењето на судската функција во тек на правната постапка

во суд на законот“ ми се чини, со целосна почит кон секоја авторитативна изјава на покојниот Лорд Diplock, дека е премногу тесна. Според мое мислење „во интересите на правдата“, во смислата во која оваа фраза се користи во дел 10, дека на лицата треба да им се овозможи да ги вршат важните законски права и да се заштитат од сериозни законски неправди без разлика дали или не решавањето на законски постапки во суд на законот ќе биде неопходно за да се постигнат овие цели. Според тоа, да земеме еден многу сериозен пример, ако еден работодавач на голем персонал трпи сериозни штети поради активностите на неидентификуван нелојален службеник, несомнено е дека во интересите на правдата треба да може да го идентификува со цел да го прекине неговиот работен договор, без разлика што за постигнување на таа цел можеби не е потребна законска постапка.

Толкувањето на фразата „во интересите на правдата“ во оваа смисла веднаш ја истакнува важноста на анализата на спротивставените аргументи. Нема да биде доволно, *per se*, за страната која бара обелоденување на изворот, заштитена со дел 10, да покаже само дека таа нема да може без обелоденувањето да го оствари законското право или да го спречи законскиот прекршок за кој постои опасност врз што го заснова своето барање со цел да ја утврди потребата од обелоденување. Задачата на судијата секогаш ќе биде да ја измери на вага важноста на овозможувањето на постигнување на целите на правдата во околностите на конкретниот случај од една страна наспроти важноста за заштита на изворот од друга страна. Во оваа анализа на спротивставените аргументи, само доколку судијата е задоволен обелоденувањето во интересите на правдата е од таква надмоќна важност со што преминува преку законската привилегија против обелоденување што прагот од неопходност ќе биде достигнат.

Дали неопходноста од обелоденување во оваа смисла е воспоставена секако е прашање на факт, а не на прашање кое бара спроведување на дискреционото право на судијата, но како и многу други прашања на факт, како што е прашањето дали некој делувал разумно во дадени околности, тоа ќе бара спроведување на дискриминирачка, и понекогаш тешка проценка на вредноста. Во оценувањето на тежината која треба да

и се даде на важноста од обелоденувањето во следењето на политиката која лежи во основата на дел 10 од друга страна, многу фактори ќе бидат релевантни на двете страни на вагата.

Би бил неразумен обидот за давање на сеопфатни насоки за тоа како треба да се спроведува анализата на спротивставените аргументи. Но, можеби е на место да се укаже на видовите на фактори за кои ќе биде потребно разгледување. При оценката на важноста која треба да му се придаде на случајот во корист на обелоденувањето, ќе има широк спектар во рамките на кој мора да се лоцира конкретниот случај. Ако страната која бара обелоденување покаже, на пример, дека нејзиниот опстанок зависи од тоа, ова ќе го стави случајот во близина на едниот крај од спектарот. Ако не покаже дека тоа што се обидува да го заштити не е ништо повеќе од мал имотен интерес, ова го става случајот на или во близина на другиот крај. Од друга страна, важноста од заштита на изворот од обелоденување според политиката која лежи во основата на законот, исто така ќе варира во рамките на спектарот. Еден важен фактор ќе биде природата на информациите добиени од изворот. Колку што е поголем легитимниот интерес за информацијата која изворот му ја дал на издавачот или на издавачот за кој била наменета, толку поголема ќе биде важноста од заштита на изворот. Но, уште еден и веројатно позначаен фактор кој во многу голема мерка ќе влијае врз важноста на заштита на изворот ќе биде начинот на кој е добиена самата информација од изворот. Ако излезе на судот дека информацијата е добиена легитимно, ова ќе ја зајакне важноста за заштита на изворот. Наспроти ова, ако излезе дека информацијата е добиена нелегално, ова ќе ја намали важноста за заштита на изворот освен доколку се разбира, овој фактор има противтежа во јасниот јавен интерес од објавувањето на информацијата, како во класичниот случај каде изворот делувал со цел откривање на грешност. Го насочив вниманието кон овие размислувања само како илустрација и истакнувам уште еднаш дека на ниту еден начин нивната цел не е да бидат читани како кодекс...

Во околностите на овој случај, немам сомнеж дека [Високиот суд] и Апелациониот суд биле во право при дефинирањето на тоа дека е утврдена потребата за обелоденување на белешките на г. Goodwin во

интересите на правдата. Важноста за тужителите за добивање на обелоденувањето лежи во опасноста од сериозна штета за нивното работење, и последователно за егзистенцијата на нивните вработени, што би прозилегло од обелдоенувањето на информациите содржани во корпоративниот план доедека сè уште продлжуваат нивните преговори за рефинансирање. Оваа опасност...може да се деактивира само доколку тие можат да го идентификуваат изворот како самиот крадец на украдениот примерок на планот или како средство кое ќе води кон идентификација на крадецот, на тој начин ставајќи се во позиција да покренат постапка за поврат на исчезнатиот документ. Важноста од заштита на изворот од друга страна е во голема мерка намалена поради соучеството на изворот, најмалку во, сериозно прекршување на доверливоста, што не е во противтежа со никаков легитимен интерес за кој се пресметало дека ќе служи објавувањето на информацијата. Обелоденувањето во интерес на правдата е, според овој став за рамнотежата, јасно од надмоќна важност за преминување преку политиката која лежи во основата на законската заштита на изворите и тестот на неопходност за обелоденување е задоволен...”

Лорд Templeman додаде дека жалителот требал да „препознае дека [информацијата] била истовремено доверлива и штетна“.

В. Парична казна за непочитување на судот

19. Во меѓувреме, на 23 ноември 1989 година, жалителот доби налог со кој се барало негово испраќање во затвор за непочитување на судот, прекршок кој е казнив со неограничена паричка казна или со затвор до две години (дел 14 од Законот од 1981 година). на 24 ноември, на рочиште во Високиот суд, правниот застапник призна дека не го почитувал судот, но налогот беше одложен во очекување на жалбената постапка.

По одбивањето на жалбата од Домот на Лордовите, Високиот суд, на 10 април 1990 година, го казни жалителот со казна од 5 000 британски фунти за непочитување на судот.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ПРАВО

20. Делот 10 од Законот за почитување на судот од 1981 година пропишува:

"Ниту еден суд не може да бара од едно лице да го обелодени, ниту, пак, е лично виновно за непочитување на судот заради одбивање да го обелодени изворот на информациите содржани во публикацијата за која тоа е одговорно, освен доколку не е утврдено, задоволително за судот дека обелоденувањето е неопходно во интересите на правдата или националната безбедност или за спречување на неред или криминал."

21. Делот 14³ гласи:

"Во секој случај во кој судот има овластување да упати лице во затвор поради непочитување на судот и (и покрај оваа одредба) не се применува никакво ограничување на периодот на упатувањето во затвор, упатувањето во затвор (без влијание на овластувањето на судот да нареди негово предвремено ослободување) треба да е на фиксен период, и тој период не треба во ниеден случај да надминува две години во случај на упатување во затвор од повисок суд, или еден месец во случај на упатување во затвор од понизок суд. "

22. Во случајот Државниот секретар за одбрана против Весниците Гардијан Лорд Diplock го разгледа изразувањето на „интересите на правдата“ во дел 10 од Законот од 1981 година:

„Исклучоците не содржат повикување на „јавниот интерес“ генерално и јас би додал, дека според мене, изразот „правда“, чии интереси имаат право на заштита, не се користи во општа смисла како антоним на

³ Од практични причини, овој анекс ќе се појави само со печатената верзија на пресудата (Извештаи 1996-II), но примерок од извештајот на Комисијата може да се добие од Регистарот.

„неправда“, туку во техничка смисла на вршењето на судската функција во тек на правна постапка во суд на законот...[Изразот „интереси на правдата“]...се однесува на вршењето на судската функција во конкретната правна постапка во која веќе постои или, во видот на случај. „потврда за откритие“.. пример за што е случајот Norwich Pharmacal Co. против Комесарите за царина и акцизи..конкретна граѓанска тужба која е предложено да се покрене против сторителот чиј идентитет сè уште не е утврден. Тешко ми е да замислам граѓанска тужба во која делот 10 од Законот [од 1981] би бил релевантен освен за клеветата или за задржување на добра, каде добрата, како во случајот наведен како пример и во Британската корпорација за челик против Телевизијата Гранада...се состои од или вклучува документи кои им се доставени на медиумите при што е прекршена доверливоста. “

ПОСТАПКА ПРЕД КОМИСИЈАТА

23. Во неговата жалба (бр. 17488/90) од 27 септември 1990 година до Комисијата, жалителот се жалеше дека издавањето на наредба за обелоденување со кој од него се бара да го открие идентитетот на изворот го прекршил неговото право за слобода на изразувањето според Член 10 (чл.10) од Конвенцијата.

24. Комисијата ја прогласи жалбата за прифатлива на 7 септември 1993 година. Во нејзиниот извештај од 1 март 1994 година (Член 31) (член 31), Комисијата изрази мислење дека постоело прекршување на Член 10 (чл.10) (со единаесет наспрема шест гласа). Целиот текст на мислењето на Комисијата и на поинаквото мислење содржани во мислењето, се приложени како анекс на оваа пресуда.

ФИНАЛНИ ПОДНЕСОЦИ ДО СУДОТ

25. На рочиштето одржано на 24 април 1995 година Владата, како што го сторила тоа во нејзиниот поднесок, го покани Судот да утврди дека нема прекршување на Член 10 (чл. 10) од Конвенцијата.

26. Во истата прилика жалителот го повтори неговото барање до Судот, изнесено во неговиот поднесок, да изрече дека постои прекршување на Член 10 (член 10) и да му додели правично задоволување според Член 50 (чл. 50) од Конвенцијата.

ШТО СЕ ОДНЕСУВА ДО ПРАВОТО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 10 (чл. 10) ОД КОНВЕНЦИЈАТА

27. Жалителот наведе дека наредбата за обелоденување со кој од него се бара да го открие идентитетот на неговиот извор и казната која му е изречена заради тоа што одбил да го стори тоа претставува повреда на Член 10 (чл. 10) од Конвенцијата, кој гласи:

„1. Секој човек има право на слобода на изразувањето. Ова право ги опфаќа слободата на мислење и слободата на примање и пренесување информации или идеи, без мешање на јавната власт и без оглед на границите. Овој член (чл.10) не ги спречува државите, на претпријатијата за радиодифузија, телевизија или кино да им наметнуваат режим на дозволи за работа.

2. Остварувањето на овие слободи, коешто вклучува обврски и одговорности, може да биде под одредени формалности, услови, ограничувања и санкции предвидени со закон, кои во едно демократско општество претставуваат

мерки неопходни за државната безбедност, територијалниот интегритет и јавната безбедност, заштитата на редот и спречувањето на нереди и злосторства, заштитата на здравјето или моралот, угледот или правата на другите, за спречување на ширењето на доверливи информации или за зачувување на авторитетот и непристрасноста на судството.“

28. Неоспорно е дека мерките претставувале мешање во правото на жалителот на слобода на изразување како што е гарантирано со став 1 од Член 10 (член 10-1) и Судот не гледа причина да тврди поинаку. Според тоа, мора да испита дали мешањето било оправдано според став 2 од Член 10 (член 10-2).

А. Дали мешањето било „ пропишано со закон“?

29. Судот забележува дека, и ова не е оспорувано, оспоруваната наредба за обелоденување и паричната казна се засновани во националното право, имено деловите 10 и 14 од Законот од 1981 година (види ставови 20 и 21 погоре). Од друга страна, жалителот тврдеше дека што се однесува до наредбата за обелоденување, релевантното национално право не го задоволело барањето за предвидливост кое потекнува од изразот “пропишано со закон“.

30. Владата го оспори ова тврдење додека Комисијата не сметаше дека е неопходно да се донесе заклучок за оваа точка.

31. Судот повторува дека, според неговото право на судски прецеденти, релевантното национално право мора да биде формулирано доволно прецизно за да им овозможи на лицата кои се засегнати – доколку има потреба - соодветен правен совет- да ги предвидат, до степен кој е разумен во околностите, последиците кои може да ги повлече дадено дејствие. Законот кој доделува дискреција не е сам по себе неконзистентен со ова

барање, под услов да опфатот на дискрецијата и начинот на нејзино спроведување да се означени доволно јасно, имајќи ја предвид легитимната цел за која станува збор, да му се даде на поединецот соодветна заштита од арбитрарно мешање (види, на пример, пресуда *Tolstoy Miloslavsky* против Обединето Кралство од 13 јули 1995, Серија А бр. 316-Б, стр. 71-72, став 37).

32. Жалителот аргументираше дека исклучокот поради интересите на правдата од заштитата на изворите според дел 10 од Законот од 1981 година не е доволно прецизен за да им овозможи на новинарите да ги предвидат околностите во кои би можела да се изрече таква наредба против нив со цел заштита на приватна компанија. Со примената на оваа одредба на овој случај, Лорд Bridge целосно го ревидирал толкувањето дадено од Lord Diplock во случајот *Државниот секретар за одбрана против Весниците Гардијан*. Анализата на спротивставените аргументи воведена од Лорд Bridge беше еднаква на субјективна судска проценка на факторите засновани на ретроспективни докази претставени од страната која бара да го открие идентитетот на изворот (види став 18 погоре). Во времето кога изворот ја обезбедил информацијата, новинарот не би можел да знае дали егзистенцијата на страната зависела од таквото откритие и не можел да го оцени со каков било степен на сигурност јавниот интерес на информациите. Еден новинар вообичаено би бил во позиција да процени дали информацијата е стекната со легитимни средства или не, но не би можел да процени како судовите би гледале на прашањето. Законот, каков што е, не претставувал ништо повеќе од мандат на правосудството да им нареди на новинарите да ги обелоденат

изворите доколку тие биле „трогнати“ од жалбата на оштетената страна.

33. Судот признава дека во областа која се разгледува би можело да е тешко да се вратат законите со апсолутна прецизност и дека одреден степен на флексибилност би можел дури и да биде пожелен за да им се обезбеди на националните судови да го развијат законот во поглед на нивната проценка за тоа кои мерки се потребни во интересите на правдата.

Спротивно на она што го сугерира жалителот, релевантното право не им доделило неограничена дискреција на англиските судови во утврдувањето на тоа дали треба да се издаде наредба за обелоденување во интересите на правдата. Важни ограничувања следуваат најнапред од условите на дел 10 од Законот од 1981 година, според кои наредба за обелоденување би можела да се издаде доколку било „утврдено задоволително за судот дека обелоденувањето [било] неопходно во интересите на правдата“ (види став 20 погоре).

Покрај ова, во предметното време, односно кога жалителот ги добил информациите од неговиот извор, постоело не само толкувањето од страна на Лорд Diplock на одредбата - во интересите на правдата во дел 10 од случајот Државниот секретар за одбрана против Весниците Гардијан, туку и пресуда од страна на Лордот Reid во Norwich Pharmacal Co. Против Комесарите за царина и акцизи (1973), во смисла на тоа дека лице кое без негова вина е вмешано во прекршок, може да има обврска да го обелодени идентитетот на сторителот (види ставови 15, 18 и 22 погоре).

Според гледиштето на Судот, толкувањето на релевантниот закон направено од страна на Домот на Лордовите во случајот на жалителот не го надминало она што би можело разумно да се

предвиди во околностите (види, *mutatis mutandis*, неодамнешната пресуда за случајот S.W. против Обединетото Кралство од 22 ноември 1995 година, Серија А, бр. 335-Б, страна. 42, став 36). Ниту пак наоѓа каков друг показател дека законот за кој станува збор не му обезбедил на жалителот соодветна заштита против арбитрарно мешање.

34. Соодветно, Судот заклучува дека оспорените мерки биле „пропишани со закон“.

Б. Дали мешањето било со легитимна цел?

35. Не е оспорено пред институциите на Конвенцијата дека целта на оспорените мерки била заштита на правата на Тетра и дека, според тоа, мешањето било легитимна цел. Владата тврдеше дека исто така биле преземени и мерки за превенција на криминал.

36. Судот, задоволен дека мешањето било заради првата од овие цели, не смета дека е неопходно да се утврди дали било и за втората.

В. Дали мешањето било „неопходно во демократско општество“?

37. Жалителот и Комисијата беа на мислење дека според Член 10 (чл. 10) од Конвенцијата која било принуда наметната врз новинар за откривање на неговиот извор треба да е лимитирана на исклучителни околности каде на ризик се ставен виталните јавни или индивидуални интереси. Овој тест не е задоволен во конкретниот случај.

Жалителот и Комисијата се повикаа на фактот дека Тетра веќе добила судски налог со кој се забранува објавувањето

(види став 12 погоре), и дека тој налог не бил прекршен. Бидејќи информацијата за која станува збор е од типот кој често се среќава во бизнис печатот, тие не сметале дека ризикот од штета која би можело да ја предизвика понатамошното објавување, бил потврден од Тетра, која не претрпела ни една од штетите на кои се осврнува. Жалителот додаде дека информацијата била вредна да се објави иако не откривала нешта од витален јавен интерес, како криминал или прекршок. Информацијата за лошото управување на Тетра, загубите и активностите за барање на заем била фактичка, тематска, и од директен интерес за клиентите и инвеститорите на пазарот на компјутерски софтвер. Во секој случај, степенот на јавен интерес од информацијата не би можел да претставува тест за тоа дали постоела итна општествена потреба да се нареди обелоденување на изворот. Изворот може да обезбеди информации од мала вредност еден ден и од голема вредност следниот; она што било важно е дека односот помеѓу новинарот и изворот генерирал вид на информација со легитимен потенцијал за вест. Со ова не се порекува правото на Тетра за чување на нејзиното работење во тајност, доколку можела, но се оспорува тоа дека постоела итна општествена потреба за казнување на жалителот заради одбивањето да го обелодени изворот на информацијата која Тетра не можела да ја сочува во тајност.

38. Владата тврдеше дека наредбата за обелоденување била неопходен во едно демократско општество заради заштита на „правата“ на Тетра. Функцијата на домашните судови е да ги утврдат фактите и, во однос на утврдените факти, да ги утврдат законските последици кои треба да произлезат од нив. Според ставот на Владата, супервизорската надлежност на

институциите на Конвенцијата се однесувала само на второто. Овие ограничувања на прегледот на Конвенцијата се од важност за конкретниот случај, каде националните судови постапиле врз основа на тоа дека жалителот ја добил информацијата од неговиот извор не знаејќи дека таа е од доверлива природа, иако, всушност, ова било нешто што тој требало да го препознае. Исто така, изворот веројатно бил крадецот на доверливиот бизнис план и имал несоодветни мотиви за откривање на информацијата. Покрај ова, тужителите би претрпеле сериозна комерцијална штета од понатамошното објавување на информацијата. Овие наоди од страна на домашните судови се засновани врз основа на доказите кои биле претставени пред нив.

Понатаму беше поднесено дека не постои значителен јавен интерес од објавувањето на доверливите информации добиени од жалителот. Иако постои општ јавен интерес од слободниот проток на информации до новинарите, како изворите, така и новинарите мора да препознаат дека јасното ветување на новинарот за доверливост или неговото имплицитно ветување дека добивањето на информациите не се должи на ништо можеби треба да отстапат пред поголемиот јавен интерес. Новинарската привилегија не треба да се пренесува на заштитата на изворот кој самиот постапил со извршување на *malá fide* или, најмалку, неодговорно, со цел да му се овозможи пренесување, со неказниост, информација која нема јавна важност. Изворот во конкретниот случај не ја спроведувал одговорноста која ја имал според Член 10 (чл.10) од Конвенцијата. Информацијата за која станува збор не поседувала содржина од јавен интерес која го оправдува мешањето во правата на приватна компанија како Тетра.

Иако е вистинито дека е изречен ефективен судски налог, сè додека крадецот и изворот остануваат неоткриени, тужителите се соочени со ризик од понатамошно проширување на информацијата и, последователно, од штета врз нивното работење и егзистенцијата на нивните вработени. Не постоеле други средства за заштита на деловната доверба на Тетра.

Во овие околности, според Владата, налогот со кој од жалителот се барало да го открие неговиот извор и понатамошниот налог со кој бил парично казнет за неговото одбивање да го стори тоа, не биле еднакви на прекршување на правата на жалителот според Член 10 (чл. 10) од Конвенцијата.

39. Судот потсетува дека слободата на изразување е една од главните основи на едно демократско општество и дека заштитните мерки кои треба да им бидат овозможени на медиумите се од особена важност (види ја, како неодамнешен авторитет, пресудата за случајот *Jersild* против Данска од 23 септември 1994 година, Серија А бр. 298, страна 23, став 31).

Заштитата на новинарските извори е еден од основните услови за слободата на медиумите, како што е утврдено во законите и професионалните кодекси на однесување во голем број Договорни држави и е потврдено во неколку меѓународни инструменти за новинарските слободи (види ја, меѓу другото, Резолуцијата за новинарските слободи и човековите права, усвоена на 4. Европска министерска конференција за Политиките на масовните медиуми (Прага, 7-8 декември 1994) и Резолуцијата за доверливоста на новинарските извори на Европскиот Парламент, 18 јануари 1994 година, Службен весник на Европските заедници, бр. В 44/34). Без таква заштита, изворите може да бидат одвратени од тоа да им помагаат на

медиумите во информирањето на јавноста за прашања од јавен интерес. Како резултат, виталната улога на медиумите на јавен надзор на би можела да биде поткопана и може да постои негативно влијание врз способноста на медиумите да обезбедуваат точни и веродостојни информации. Имајќи ја предвид важноста од заштитата на новинарските извори за слободата на медиумите во едно демократско општество и потенцијалниот оладувачки ефект кој го има наредбата за обелоденување на изворот врз спроведувањето на таа слобода, таквата мерка не може да биде компатибилна со Член 10 (чл. 10) од Конвенцијата освен доколку не е оправдана со најважниот услов за јавниот интерес.

Овие размислувања треба да се земат предвид при примената врз фактите од конкретниот случај на тестот за неопходноста во демократското општество според став 2 од Член 10 (чл. 10-2).

40. Како прашање на генерален принцип, „неопходноста“ од какво било ограничување на слободата на изразување мора убедливо да се утврди (види ја пресудата во случајот *Сандеј Тајмс против Обединетото Кралство* (бр.2) од 26. ноември 1991 година, Серија А бр. 217, страни 28-29. став 50, за изјава за главните принципи кои управуваат со тестот за „неопходност“). Според општо признание, на прво место националните власти треба да проценат дали постои „итна општествена потреба“ за ограничувањето и, при вршењето на нивната проценка, тие уживаат одредена маргина на проценка. Во конкретниот контекст, сепак, националната маргина на проценка е ограничена од интересот на демократското општество за обезбедување и одржување на слободни медиуми. Слично, таквиот интерес ќе преовлада во голема мерка во рамнотежата

при утврдувањето на тоа, како што мора да се стори според став 2 од Член 10 (чл.10-2), дали ограничувањето било пропорционално со следената легитимна цел. Сè на сè, ограничувањата во однос на доверливоста на новинарските извори бараат највнимателно детално разгледување од страна на Судот.

Задачата на Судот, во спроведувањето на неговата супервизорска функција, не е да ги замени националните власти, туку да ги прегледа според Член 10 (чл. 10) одлуките кои ги преземале согласно нивното овластување за проценка. Во правењето на тоа, Судот мора да го гледа „мешањето“ за кое постои жалење во поглед на случајот во целина и да утврди дали причините изнесени од страна на националните власти за негово оправдување се „релевантни и доволни“.

41. Во конкретниот случај, како што се чини од говорот на Лорд Bridge' во Домот на Лордовите, на Тетра ѝ била доделена наредба за обелоденување на изворот пред сè врз основа на опасноста од сериозна штета врз нејзиното работење, и последователно врз егзистенцијата на нејзините вработени, што би произлегло од обелоденувањето на информациите во нивниот корпоративен план додека сè уште траеле нивните преговори за рефинансирање (види став 18 погоре). Оваа опасност, "отчукувајќи под нив како временска бомба", како што се изрази Лорд Donaldson во Апелациониот суд (види став 17 погоре), би можела да се дезактивира, сметаше Лорд Bridge, Оваа закана би можела да биде дезактивирана само ако тие би можеле да го идентификуваат изворот како самиот крадецот на украдениот примерок од планот или како средство кое ќе води кон идентификација на крадецот и на тој начин ќе се стават во

позиција да покренат постапка за поврат на исчезнатиот документ. Важноста од заштита на изворот, заклучи Lord Bridge, била во голема мерка намалена поради соучеството на изворот, најмалку, во сериозно прекршување на доверливоста што не наишло на противтежа со никаков легитимен интерес од објавувањето на информацијата. (види став 18 погоре).

42. Според Судот, на оправдувањата за оспорената наредба за обелоденување во конкретниот случај треба да се гледа во поширокиот контекст на *ex parte* времениот судски налог кој ѝ е претходно даден на компанијата, забранувајќи му не само на самиот жалител, туку и на издавачите на *The Engineer* да објавуваат какви било информации произлезени од планот. За тој налог биле известени сите национални дневни весници и релевантни списанија (види став 12 погоре). Целта на наредбата за обелоденување била во многу голема мерка иста како онаа која веќе била постигната со судскиот налог, имено да се спречи ширењето на доверливите информации содржани во планот. Не постои сомнеж, според Лорд Donaldson во Апелациониот суд дека судскиот налог бил ефективен во запирањето на ширењето на доверливите информации од страна на медиумите (види став 17 погоре). Според тоа, доверителите, клиентите, снабдувачите и конкурентите на Тетра немале да ја дознаат информацијата од медиумите. Виталната компонента на опасноста од штета според тоа, веќе била во голема мерка неутрализирана со судскиот налог. На тој начин, според мислењето на Судот, сè додека наредбата за обелоденување служела само зајакнување на налогот, дополнително ограничување на слободата на изразување кое

таа го повлекува не било поддржано со доволни причини за целите на став 2 од Член 10 (чл. 10-2) од Конвенцијата.

43. Она што останува да се утврди од страна на Судот е дали понатамошните цели за кои служи наредбата за обелоденување обезбедиле доволно оправдување.

44. Во овој поглед вистина е, како што се изрази Лорд Donaldson дека судскиот налог „не би го спречил ефективно објавувањето пред клиентите и конкурентите на [Тетра]“ директно од страна на новинарскиот извор на жалителот (или од изворот на тој извор) (види став 17 погоре). Освен доколку е свесна за идентитетот на изворот, Тетра не би била во позиција да спречи такво понатамошно ширење на содржината на планот, особено преку покренување на постапка против него или нејзе за поврат на исчезнатиот документ, за судски налог против понатамошно обелоденување од негова или нејзина страна и за компензација за штетата.

Таа исто така имала легитимна причина како комерцијално претпријатие во демаскирањето на нелојалниот вработен или соработник, кој би можел сè уште да има пристап до нејзините простории, со цел прекинување на неговата или нејзината поврзаност со компанијата.

45. Ова се без сомнение релевантни причини. Сепак, како што е исто признаено од страна на релевантните судови, нема да биде доволно, *per se*, за една страна која бара обелоденување на изворот, да покаже само дека тој или таа нема да може без обелоденувањето да го спроведе законското право или да го одврати законскиот прекршок за кој постои опасност врз кој тој или таа го заснова своето законско тврдење со цел да се утврди потребата од обелоденување (види став 18

погоре). Во врска со тоа, Судот ќе потсети дека размислувањата кои треба да се земат предвид од страна на институциите на Конвенцијата за нивно прегледување според став 2 од Член 10 (чл. 10-2) ја навалуваат рамнотежата на конкурентните интереси во корист на интересот на демократското општеството за обезбедување на слободни медиуми (види ставови 39 и 40 погоре). Врз основа на фактите на конкретниот случај, Судот не може да изрече дека интересите на Тетра за елиминирањето, со постапка против изворот, на преостанатата опасност од штета преку ширење на доверливи информации на друг начин освен преку медиумите, за добивањето на компензација и за демаскирањето на нелојалниот вработен или соработник, биле, дури и ако се смета кумулативно, доволни за надминување на виталниот јавен интерес за заштита на новинарскиот извор на жалителот. Според тоа, Судот не смета дека понатамошните цели за кои служи наредбата за обелоденување, кога се измерени во однос стандардите наложени со Конвенцијата, се еднакви на најважниот услов за јавниот интерес.

46. Сè на сè, не постоел, според гледиштето на Судот, разумен однос на пропорционалност помеѓу легитимната цел следена со наредбата за обелоденување и средствата употребени за постигнување на таа цел. Ограничувањето кое го повлекува наредбата за обелоденување врз новинарското спроведување на слободата на изразување на жалителот, според тоа, не може да се смета како неопходно во едно демократско општество, во рамките на значењето на став 2 од Член 10 (чл. 10-2), за заштита на правата на Тетра според

англиското право, без разлика на маргината за проценка која им е расположлива на националните власти.

Според тоа, Судот заклучува дека како наредбата со која се бара од жалителот да го обелодени неговиот извор, така и паричната казна која му е изречена на жалителот поради непочитување на налогот предизвикуваат повреда на неговото право на слобода на изразување според Член 10 (чл.10).

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 50 (чл. 50) ОД КОНВЕНЦИЈАТА

47. Г. William Goodwin барал правично задоволување според член 50 (чл. 50) од Конвенцијата, кој гласи:

„ Ако Судот оцени дека со одлука или мерка донесени од правен орган или друг орган на Висока страна договорничка е делумно или целосно во конфликт со обврските кои произлегуваат од...Конвенцијата или нејзините протоколи, и ако внатрешното право на наведената Страна овозможува само делумно отстранување на последиците од таа одлука или мерка, Судот ѝ дава на оштетената страна, доколку е потребно, правично задоволување.“

A. Нематеријална штета

48. Жалителот побарал 15.000 британски фунти за нематеријална штета, поради ментална болка, шок, претрашеност и немир кои ги почувствувал како резултат на постапката против него. Пет месеци тој бил во постојана опасност од тоа дека ќе биде затворен, до две години, како казна за почитување на неговата совест и за задоволување на неговата етичка обврска како новинар. Сè уште треба да живее со кривично досие бидејќи неговото кривично дело за

непочитување на судот нема да биде избришан од евиденција со наодот за прекршување од страна на Судот. Тој бил предмет на злоупотреба на оние кои му служеле на судскиот процес и неговите работодавачи за да почитува судска наредба против нив, а сето тоа се надополнило на притисокот врз него предизвикан од заканата за отказ доколку не го обелодени идентитетот на изворот.

49. Владата стави приговор на тврдењето на жалителот врз основа на тоа дека наводните негативни последици произлегуваат од фактот дека тој пркосел и не го почитувал законот. Дури и да го сметал законот за лош, тој требал да ја почитува наредбата за обезбедување на информацијата до судот во затворен плик или, најмалку, требал да ја признае неговата обврска да ја почитува наредбата за обелоденување кога го загубил случајот во Домот на Лордовите. Да го сторел тоа, на Владата ќе било тешко да се спротивстави на барање за компензација за какви било негативни последици.

50. Судот не е убеден од аргументите на Владата. Она што е важно според Член 50 (чл. 50) е дали фактите за кои е утврдено дека сочинуваат повреда резултирале во нематеријална штета. Во конкретниот случај, Судот наоѓа дека е утврдено дека постоела каузална поврзаност помеѓу нервозата и претрашеност кои ги претрпел жалителот и утврденото прекршување на Конвенцијата. Сепак, во околностите на случајот, Судот смета дека овој наод претставува соодветно праведно задоволување во однос на обесштетувањето побарано во ова заглавје.

Б. ТРОШОЦИ И РАСХОДИ

51. Жалителот понатаму побара надоместување на трошоците и расходите во вкупен износ оф 49.500 британски фунти, во однос на следниве точки утврдени во неговиот поднесок до Судот од 1 март 1995 година:

(а) £19.500 за надоместоците за правниот застапник за составување на жалбата до Комисијата и писмените забелешки до истата и до Судот и за подготовка и претставување на случајот пред Комисијата и Судот;

(б) £30.000 за работата на адвокатите на жалителот во врска со постапката пред Комисијата и Судот.

На горенаведените износи треба да се додаде применливиот данок на додадена вредност (ДДВ).

52. Владата, со писмо од 11 април 1995 година, го покани жалителот да даде детална пресметка на трошоците по стапки.

53. Во писмо од 25 јули 1995 година, жалителот наведе дека работата на адвокатот пред Комисијата и Судот изнесувала вкупно 136 часа по, во просек, £250 на час за вишиот партнер и £150 на час за помошникот адвокат.

54. На 30 август 1995 година, Владата поднесе свои коментари на пресметката поднесена од страна на жалителот. Без влијание врз одлуката на Судот во однос на доцнењето на барањето на жалителот, тие сметаат дека бараните £19.500 за правниот застапник се неразумно високи и дека £16.000 би биле разумни.

Што се однесува до надоместоците за адвокатите, Владата сметаше дека цената и бројот на часови кои се бараат се преголеми. Според нив 110 часа по просечна стапка од £160 на

час за вишиот партнер и £100 на час за помошникот адвокат би биле разумни.

Според пресметките на Владата, би било разумно жалителот да се обесштети со £37.595,50 (со ДДВ) за трошоците.

55. Со писмо од 1. септември 1995 година, жалителот истакна дека бројот на часови и цената по час кои се бараат се разумни. Тој отстапи пред тоа дека ако Судот одлучи во негова корист, тој би можел соодветно по негово дискреционо наоѓање, да ја додели сумата означена од страна на Владата. Тој наведе дека би бил подготвен да се задоволи со вкупна цифра на средината помеѓу вкупните износи кои ги тврдат двете страни.

56. Судот смета дека сумата која ја признава Владата е соодветна во околностите на конкретниот случај. Според тоа, Судот му доделува на жалителот £37.595,50 (со ДДВ) за правните трошоци и расходи, минус 9.300 француски франци веќе платени како правна помош од Советот на Европа за правните надоместоци.

В. Затезна камата

57. Според информациите кои му се на располагање на Судот, законската каматана стапка применлива во Обединетото Кралство на датумот на усвојување на оваа пресуда е 8% годишно.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ

1. Одлучи со еднаесет гласа наспрема седум дека постоела повреда на Член 10 (чл.10) од Конвенцијата;

2. Едногласно одлучи дека утврдувањето на повредата претставува соодветно правично задоволување за нематеријалната штета претрпена од жалителот;
3. Едногласно одлучи: (а) дека тужената Држава треба да му плати на жалителот, во рок од три месеци, во однос на трошоците и расходите £37.595,50 (триесет и седум илјади, петстотини деведесет и пет британски фунти и педесет пени) минус 9.300 (девет илјади и тристотни) француски франци кои треба да се конвертираат во британски фунти според курсот применлив на датумот на донесување на оваа пресуда; (б) дека едноставна камата со годишна стапка од 8% ќе се плаќа по истекот на горенаведените три месеца до порамнувањето.
4. Едногласно го отфрли остатокот од тврдењето за правично задоволување.

Изготвено на англиски и француски јазик и донесено на јавно рочиште во зградата на Судот за човекови права, Стразбур, на 27 март 1996 година.

Rolv RYSSDAL

Претседател

Herbert PETZOLD

Секретар

Според Член 51 став 2 (чл. 51-2) од Конвенцијата и Правилото 53 став 2 од Правилата на судот А, како анекс на оваа пресуда се дадени следниве посебни мислења:

(а) согласното мислење на г. De Meyer;

(б) заедничкото поинакво на г. Ryssdal, г. Bernhardt, г. Thór Vilhjálmsson, г. Matscher, г. Walsh, Сеп JohnFreeland и г. Baka;

(в) посебните поинакви мислења на г. Walsh.

R. R.

H. P.

СОГЛАСНО МИСЛЕЊЕ НА СУДИЈАТА DE MEYER

Целосно се согласувам со заклучокот на Судот дека со наредбата со која се бара жалителот да го открие неговиот извор и паричната казна која му е утврдена за одбивање да го стори тоа, повредено е неговото право на слобода на изразување. Исто така, би забележал дека тоа е сторено, според мене, и со претходниот налог против објавувањето на информацијата¹, бидејќи тоа престатвува крајно неприфатлива форма на претходна забрана².

Дури и да не постоел таков налог, наредбата за обелоденување и произлезената парична казна нема да биле легитимни. Заштитата на новинарскиот извор е од толку витална важност за остварувањето на неговото право на слобода на изразување што тоа мора, што се разбира само по себе, никогаш да не се дозволи да биде прекршено, освен можеби во многу исклучителни околности, кои секако, не постоеле во конкретниот случај.

¹ Ставови 12 и 42 од пресудата.

² Види го моето мислење на делумно несложување за прашањето во пресудата за случајот на Обсервер и Гардијан против Обединетото Кралство од 26 ноември 1991 година, Серија А бр. 216, стр. 46.

1. Не можеме да се согласиме дека, како што заклучува мнозинството во став 46 од пресудата „ како наредбата со која се бара од жалителот да го обелодени неговиот извор, така и паричната казна која му е изречена на жалителот поради непочитување на налогот предизвикуваат повреда на неговото право на слобода на изразување според Член 10 (чл.10). “

2. Ние секако целосно прифаќаме дека, како што е потсетено во став 39 од пресудата, слободата на изразување претставува една од главните основи на едно демократско општество и заштитните мерки кои треба да им се овозможат на медиумите се од особена важност. Исто така се согласуваме дека, како што продолжува да тврди ставот од пресудата дека „Заштитата на новинарските извори е еден од основните услови за слобода на печатот... Без таква заштита, изворите може да бидат одвратени од тоа да им помагаат на медиумите во информирањето на јавноста за прашања од јавен интерес. Како резултат, виталната улога на медиумите на јавен надзор на би можела да биде поткопана и може да постои негативно влијание врз способноста на медиумите да обезбедуваат точни и веродостојни информации.“ Следува дека наредба за обелоденување на изворот не може да биде компатибилна со Член 10 (чл. 10) од Конвенцијата освен ако не е оправдана според став 2 од тој Член (чл. 10-2).

3. Со мнозинството се разделуваме во проценката на тоа дали, во околностите на конкретниот случај, постои такво

оправданите - дали, особено, тестот за неопходноста во демократското општество треба да се смета за задоволен.

4. Што се однесува до тестот во домашното право, дел 10 од Законот за почитување на судот од 1981 година, јасно ѝ дава законска сила на пресумпцијата против обелоденување на изворите. Тој обезбедува (види став 20 од пресудата) дека ниту еден суд не може да бара обелоденување „освен ако не утврди задоволително за судот дека обелоденувањето е неопходно во интересите на правдата или националната безбедност или за спречување на неред или криминал.“

5. Како што е објаснето од Лорд Bridge во Домот на Лордовите во случајот на жалителот, ова законско ограничување функционира освен доколку страната која бара обелоденување може да го задоволи судот дека „обелоденувањето е неопходно“ во интересите на едно од четирите прашања на јавната грижа кои се набројани во овој дел. Во поставувањето пред себе на прашањето дали обелоденувањето на изворот на некоја конкретна информација е неопходно за да им послужи на еден од интересите за кои станува збор, судијата мора да изврши анализа на спротивставените аргументи: тој мора да започне „со претпоставките, прво, дека заштитата на изворите е сама по себе прашање од јавна важност, дека ништо што е помалку од неопходност нема да биде доволно да го надвлее, трето дека неопходноста може да произлезе само од загриженоста за друго прашање со висока јавна важност, кое е еден од четирите интереси набројани во овој дел.“ Справувањето со начинот на кој судијата треба да утврди неопходност каде, како тука, релевантните интереси се тие на правдата, Лорд Bridge изјави дека никогаш не би било доволно една страна која бара

обелоденување на извор заштитен со делот да покаже само дека таа нема да може без обелоденување да го спроведе законското право за да спречи закана од законски прекршок. „Задачата на судијата секогаш ќе биде да ја измери на вага важноста на овозможувањето на постигнување на целите на правдата во околностите на конкретниот случај од една страна наспроти важноста за заштита на изворот од друга страна. Во оваа анализа на спротивставените аргументи, само доколку судијата е задоволен обелоденувањето во интересите на правдата е од таква надмоќна важност со што преминува преку законската привилегија против обелоденување што прагот од неопходност ќе биде достигнат.“

6. Имајќи предвид дека, како што прифаќа пресудата, заштитата на правата на Тетра преку исклучокот за „интересот на правдата“ е еднакво на следењето на легитимната цел според став 2 од Член 10 (чл. 10-2), тестот за неопходност на домашното право упадливо личи на оној кој се бара со Конвенцијата. Домашните судови на три нивоа, врз основа на сите докази изнесени пред нив, заклучиле дека обелоденувањето е неопходно во интересите на правдата. Факторите кои ги истакнал Лорд Bridge, како поддршка за неговиот заклучок дека првостепениот судија и Апелациониот суд биле во право при откривањето дека неопходноста за обелоденување во интересите на правдата биле утврдени, биле следниве. Прво, важноста за Тетра за добивање на обелоденувањето лежела во опасноста од серозно наштетување на нивното работење, и последователно на егзистенцијата на нивните вработени, што би произлегло од обелоденувањето на информациите содржани во нивниот

корпоративен план додека сè уште траеле нивните разговори за рефинансирање. Оваа опасност би можела да биде дезактивирана само ако тие би можеле да го идентификуваат изворот како самиот крадецот на украдениот примерок од планот или како средство кое ќе води кон идентификација на крадецот и на тој начин ќе се стават во позиција да покренат постапка за поврат на исчезнатиот документ. Второ, важноста од заштита на изворот била во голема мерка намалена поради соучеството на изворот, најмалку, во сериозно прекршување на доверливоста што не наишло на противтежа со никаков легитимен интерес за кој било пресметано дека служи објавувањето на информацијата. Во оваа смисла на рамнотежата, обелоденувањето во интересите на правдата било јасно од надмоќна важност со цел да ја надвлее политиката која лежи во основата на законската заштита на изворите и тестот за неопходноста од обелоденувањето бил задоволен.

7. Пресудата, од друга страна, заклучува дека не постоел разумен однос на пропорционалност помеѓу легитимната цел следена со наредбата за обелоденување и средствата употребени за постигнување на таа цел. (став 46). Во донесувањето на овој заклучок, пресудата прво тврди (со право), во став 42, дека оправдувањата за наредбата за обелоденување треба да се гледаат во поширок контекст на судскиот налог кој Тетра веќе го добила. Тој судски налог бил ефективен во запирањето на ширењето на доверливата информација од страна на медиумите, така што „виталната компонента на опасноста од штета за компанијата...веќе била во голема мерка неутрализирана...“ „На тој начин“, продолжува

ставот „...“, сè додека наредбата за обелоденување служела само зајакнување на налогот, дополнително ограничување на слободата на изразување кое таа го повлекува не било поддржано со доволни причини за целите на став 2 од Член 10 (чл. 10-2) ...“.

8. Сепак, да се сугерира дека наредбата за обелоденување „служела само за зајакнување на судскиот налог“ претставува искривоколчување на случајот. Како што објаснуваат одлуките на домашните судови, целта на наредбата за обелоденување била да се додели заштита на правата на Тетра со затворање на празнините оставени со судскиот налог. Судскиот налог ги опфатил медиумите, но ефективно не би го спречил објавувањето пред клиентите или конкурентите на Тетра директно од страна на изворот на жалителот (или изворот на тој извор). Без да го знае идентитетот на изворот, Тетра не би била во позиција да запре понатамошно проширување на содржината на планот со покренување на постапка против него за поврат на исчезнатиот документ, за судски налог со кој се забранува понатамошно обелоденување од негова страна и за обесштетувањето. Ниту пак тие ќе можат да отстранат каква било опасност од понатамошно наштетување на нивните интереси од можен нелојален вработен или соработник кој може да ужива понатаму пристап до нивните простории.

9. Овие дополнителни за кои служи наредбата за обелоденување се разгледани во ставовите 44 и 45 од пресудата. Вториот став, по потсетувањето дека размислувањата кои треба да се земат предвид од институциите на Конвенцијата за нивно разгледување според став 2 од Членот 10 (член 10-2) „ја навалуваат рамнотежата на конкурентните

интереси во корист на интересот на демократското општеството за обезбедување на слободни медиуми “ тврди дека интересите на Тетра во обезбедување на дополнителни мерки на заштита барани преку наредбата за обелоденување биле недоволни за надминување над виталниот јавен интерес за заштита на изворот на жалителот.

10. Сепак, не е преземена детална оценка на овие интереси на Тетра, и во отсуство на тоа, не постои задоволителна основа за анализата на спротивставените аргументи која се бара Судот да ја преземе. Во секој случај, домашните судови биле во подобра позиција да извршат оценка, врз основа на доказите изнесени пред нив, на силата на тие интереси, и според нас, заклучокот до кој дошле во однос на тоа каде, во смисла на нивната оценка, треба да биде поставена соодветната рамнотежа бил во рамките на маргината на проценка дозволена на националните власти.

11. Според тоа заклучуваме дека ниту наредбата за обелоденување, ниту паричната казна која му е изречена на жалителот поради непочитување на наредбата не предизвикуваат повреда на неговото право на слобода на изразување според Член 10 (чл.10).

ПОСЕБНО ПОИНАКВО МИСЛЊЕ НА СУДИЈАТА WALSH

1. Во почетното излагање пред Судот, правниот застапник на жалителот изјави дека неговиот клиент „не бара посебна привилегија поради неговата професија затоа што новинарите не се над законот“. Сепак, ми се чини дека Судот при неговата одлука одлучил во смисла дека според Конвенцијата, на еден новинар, поради неговата професија, треба да му се даде привилегија која не им е на располагање на другите лица. Дали и на еден обичен граѓанин кој му пишува писмо на весник за објавување не треба да му се овозможи еднаква привилегија иако тој по професија не е новинар? Правењето разлика меѓу новинар и обичен граѓанин мора да ги доведе во прашање одредбите од Член 14 (член 14) од Конвенцијата.

2. Во конкретниот случај жалителот не претрпел никакво лишување од тоа да се изрази себе си. Напротив, тој одбил да зборува. Како последица на тоа, страната во спорот која барала законска заштита на нејзините интереси кои биле незаконски повредени е оставена без правен лек за кој судовите одлучиле дека таа има право на него. Таквиот резултат е секако прашање на јавен интерес и жалителот успеал во осуетувањето на националните судови во нивните напори да делуваат во интересите на правдата. Националните судови треба да одлучат дали или не документот за кој станува збор бил украден. Сепак, жалителот тврди дека бидејќи тој не верува дека бил украден, тој може да го правда неговото одбивање да ја почитува судската наредба изречена во неговиот случај. Неговиот став и неговите зборови оставаат впечаток дека тој би ја почитувал доколку би верувал дека документот за кој станува збор бил

украден. Според тоа, тој го поставува сопственото верување во однос на вистината на фактот одлучувањето за кој е исклучиво во рамките на доменот на националните судови како оправданите за непочитување на наредба на судовите едноставно поради тоа што тој не се согласува со судските наоди за фактот.

3. Ми се чини дека Конвенцијата со ништо не ѝ дозволува на страна во спорот да постави свое сопствено верување против наод на факт донесен од страна на надлежните судови и со тоа да бара оправдување за одбивањето да биде обврзана со таквиот судски наод на фактот. Да му се дозволи да го стори тоа едноставно затоа што е новинар по професија е да се поднесе судскиот процес на субјективна проценка на една од страните во спорот и да ѝ се препушти на таа страна во спорот единствената одлука како морално оправдување за одбивањето да се почитува судската наредба како последица на што другата страна во спорот се лишува од правдата и трпи штета. Така, постои прекршување на примарното правило на природна правна – ниту еден човек не може да е судија за неговото сопствена дело.